

CENTRALNO KLIRINŠKO DEPOZITARNO DRUŠTVO AD Podgorica

**PRAVILA ZA VANBERZANSKO TRŽIŠTE
(OTC)**

Centralnog klirinško depozitarnog društva AD Podgorica

(Službeni list CG, broj 141/22)

Podgorica, decembar 2022. godine

Na osnovu člana 364 stav 1 tačka 12 i člana 372, a u vezi sa članom 2 stav 4 Zakona o tržištu kapitala ("Službeni list CG", broj 1/18), člana 4 tačka 4.4., člana 23 tačka 23.1. podtačka 14. Statuta Centralnog klirinško depozitarnog društva AD Podgorica ("Službeni list CG", br. 5/21 i 46/22) uz saglasnost Komisije za tržište kapitala izdate Rješenjem, broj: 04/6-605/2-22 od 17.06.2022. godine, Odbor direktora Centralnog klirinško depozitarnog društva AD Podgorica, na sjednici održanoj dana 13.12.2022. godine, donosi

PRAVILA ZA VANBERZANSKO TRŽIŠTE (OTC) Centralnog klirinško depozitarnog društva AD Podgorica

Osnovne odredbe

Član 1

Ovim pravilima uređuju se poslovi organizovanja vanberzanskog tržišta (u daljem tekstu: OTC), kao i upravljanja sistemom kliringa i saldiranja transakcija zaključenih na OTC-u.

OTC, u smislu ovih pravila, je sekundarno tržište za trgovanje finansijskim instrumentima koje organizuje Centralno klirinško depozitarno društvo AD (u daljem tekstu: CKDD) time što obezbjeđuje sistem trgovanja koji omogućava pregovaranje između prodavca i kupca finansijskih instrumenata u cilju zaključenja transakcije.

OTC tržište organizovano u skladu sa ovim pravilima predstavlja samoregulišuće tržište kojim se obezbjeđuje povećanje likvidnosti i obima trgovanja finansijskim instrumentima uz poštovanje principa transparentnosti i zaštite investitora, očuvanje intergjiteta tržišta, izbjegavanje sistemskog rizika, sprječavanje prevarnih i manipulativnih tržišnih praksi i unapređenje tržišta kapitala.

Član 2

OTC je organizovano u okviru informacionog sistema kao poseban modul CKDD aplikacije, pod nazivom "CKDD OTC platforma".

Član 3

CKDD nema obaveze ni odgovornosti u pogledu sadržine ugovornog odnosa između klijenta i OTC člana koje je na osnovu tog odnosa pristupilo i preduzimalo aktivnosti na CKDD OTC platformi i pristupilo izvršenju naloga na OTC-u, niti je CKDD odgovorno za obavještanje klijenta o svim rizicima vezanim za izvršenje naloga van regulisanog tržišta i pripadajućim rizicima te transakcije.

CKDD nema odgovornosti za zakonitost i pravovremenost nastanka i/ili ispunjenja finansijskih obaveza između OTC člana i njegovog klijenta.

Član 4

Ovim pravilima se ne derogiraju niti na bilo koji način mijenjaju obaveze investicionog društva i investicionih savjetnika, brokera i/ili dilera investicionog društva koje imaju prema zakonu, pravilima ili propisima kojima se reguliše poslovanje tih lica.

Nijedna odredba ovih pravila ne može se tumačiti kao isključenje ili ograničenje odgovornosti investicionog društva prema klijentu i dužnosti izvještavanja klijenta u skladu sa kategorizacijom klijenta, propisanih Zakonom o tržištu kapitala i podzakonskim pravilima Komisije za tržište kapitala Crne Gore (u daljem tekstu: Komisija).

Pravila OTC članstva

Član 5

Članstvo i pristup CKDD OTC platformi ostvaruje OTC član koji ima svojstvo „člana učesnika“ u skladu sa Pravilima CKDD - a važećim u vrijeme sticanja svojstva OTC člana.

OTC član je investiciono društvo koje je član emitent u CKDD-u i posjeduje dozvolu Komisije za obavljanje investicionih i pomoćnih usluga, a po zaključenju posebnog ugovornog odnosa sa CKDD-om.

OTC transakcije se zaključuju između OTC članova koji imaju pristup CKDD OTC platformi i nastupaju u svoje ime, a za račun klijenta.

OTC transakcije se ne mogu zaključiti između pravnih i/ili fizičkih lica – brokera, dilera ili investicionih savjetnika koja bi nastupila u ime i za račun klijenta.

Član 6

OTC član preduzima aktivnosti na CKDD OTC platformi na osnovu:

- prijema u članstvo CKDD-a kao OTC člana nakon potpisivanja ugovora sa CKDD-om u skladu sa čl. 7 i 8 ovih pravila;
- naloga klijenta za izvršenje transakcije na OTC tržištu CKDD-a za svaku pojedinačnu transakciju.

Član 7

Za pristup OTC platformi investiciono društvo podnosi:

- pisani zahtjev za prijem u članstvo kao OTC član,
- dozvolu za obavljanje investicionih i pomoćnih usluga izdatu od Komisije,
- obezbijedene i usaglašene tehničke specifikacije za pristup CKDD aplikaciji iz člana 2 ovih Pravila, koje utvrđuje CKDD
- podatke o ovlašćenom licu koje ima dozvolu Komisije za pružanje investicionih usluga (ime i prezime, licencu, e-mail i kontakt adresa).

Investiciono društvo je dužno da obezbijedi da ovlašćeno lice sa zvanjem brokera, dilera i/ili investicionog savjetnika posjeduje stručnost i vještine za izvršenje naloga na OTC tržištu prije registracije tog lica u skladu sa stavom 1 ovog člana za trgovanje na OTC tržištu.

Investiciono društvo koje je OTC član je odgovorno za sve radnje ili propuste koje ovlašćeno lice preduzme na OTC tržištu u ime investicionog društva i za račun investicionog društva i/ili za račun klijenta tog društva.

Član 8

Nakon podnošenja uredne dokumentacije iz člana 7 ovih pravila, CKDD donosi odluku o prijemu u članstvo OTC člana i pristupa se zaključivanju ugovora o OTC članstvu.

Zaključivanjem ugovora OTC član bezuslovno prihvata obaveze iz OTC članstva u dijelu: finansijskih obaveza prema CKDD-u u skladu sa cjenovnikom CKDD-a, poštovanja i čuvanja integriteta Informacionog sistema CKDD-a, ispunjenja obaveza prema CKDD-u i drugoj ugovornoj strani iz zaključenih OTC transakcija, u skladu sa uslovima određenim u tim transakcijama kao i svih ostalih relevantnih zakonskih obaveza za aktivnosti na tržištu kapitala u Crnoj Gori.

Član 9

Obaveza CKDD-a prema svim OTC članovima je da omogući pristup CKDD OTC platformi na kojoj se zaključuju OTC transakcije u toku svakog radnog dana od 10h do 14h na jedan od sljedećih načina:

- 1) putem digitalnog sertifikata,
- 2) "Site to site" konekcije,
- 3) SSL VPN konekcije.

Postojećim članovima učesnicima u sistemu CKDD-a se ne dodjeljuju nove konekcije, već se kroz administraciju sistema dodjeljuje nova - OTC uloga kojom oni dobijaju status OTC člana.

Za nove OTC članove se kreira nova konekcija u skladu sa njihovom IT infrastrukturom.

Član 10

OTC član ima potpunu odgovornost za vršenje svih registracija ponude/traznje i transfera u okviru CKDD OTC platforme, shodno ugovoru zaključenom sa klijentom i nalogima klijenta.

OTC član odgovoran je za pružanje usluge klijentu u skladu sa ugovorom zaključenim između klijenta i OTC člana i CKDD ne snosi nikakvu odgovornost za štetu ili bilo kakvu posljedicu neizvršenja ili neurednog izvršenja naloga klijenta na OTC tržištu, kao ni za posljedicu izbora OTC člana da nalog klijenta izvrši na OTC tržištu.

OTC član je odgovoran da:

- informiše klijenta da je predviđena mogućnost izvršenja naloga van regulisanog tržišta ili MTP-a;
- zatraži saglasnost klijenta za izvršenje naloga van regulisanog tržišta ili MTP- a, i to za svaku transakciju pojedinačno;
- obezbijedi pravovremeno i potpuno informisanje klijenta, u skladu sa kategorizacijom klijenta kod investicionog društva o svim rizicima vezanim za izvršenje transakcije na OTC tržištu.

Lista dozvoljenih finansijskih instrumenata za OTC

Član 11

Odbor direktora CKDD-a jednom godišnje, prije početka kalendarske godine, utvrđuje Listu finansijskih instrumenata kojima je dozvoljeno trgovanje na OTC tržištu (u daljem tekstu: Lista), uz prethodno odobrenje Komisije.

Lista iz stava 1 ovog člana, objavljuje se na internet stranici CKDD-a.

Lista se može dopuniti ili izmijeniti, uz prethodno odobrenje Komisije.

Sprovođenje OTC transakcije

Član 12

OTC član kroz OTC platformu vrši registraciju ponude, unoseći sljedeće parametre:

- 1) broj računa klijenta u sistemu CKDD-a,
- 2) simbol finansijskog instrumenta,
- 3) količinu,
- 4) jediničnu cijenu,
- 5) datum važenja ponude, i
- 6) način plaćanja.

Nakon unosa navedenih podataka, vlasnik računa PIN kodom vrši verifikaciju prenosa finansijskog instrumenta na poziciju za OTC trgovanje rezervisanu u korist OTC člana.

Član 13

OTC član kroz OTC platformu vrši registraciju tražnje, unoseći sljedeće parametre:

- 1) broj računa klijenta u CKDD-u,
- 2) simbol finansijskog instrumenta,
- 3) količinu,
- 4) jediničnu cijenu,
- 5) datum važenja tražnje, i
- 6) način plaćanja.

Član 14

Sve aktivne registracije OTC ponude i OTC tražnje dostupne su svim OTC članovima, uz adekvatnu anonimizaciju tako što nisu vidljivi brojevi računa, imena i drugi identifikacioni podaci vlasnika/inicijatora.

OTC član koji registruje ponudu i/ili tražnju određenog finansijskog instrumenta odgovorno je za rješavanje svih pitanja koja se odnose na sukob interesa i izvještavanje klijenta o potencijalnom sukobu interesa i efektima istog na izvršavanje predmetne transakcije na OTC tržištu.

Član 15

OTC član na listi ponuda/tražnje bira onu za koju želi da aplicira čime pokreće pregovore sa drugom stranom radi zaključenja transakcije. U toku pregovora, obje strane mogu slati kroz OTC platformu izmijenjene parametre ponude/tražnje do konačnog usaglašavanja.

Nakon usaglašavanja svih parametara, obje strane kroz OTC platformu čekiraju opciju "konačan prihvata". Time se transakcija smatra zaključenom i sistem joj dodjeljuje ID transakcije, datum zaključenja transakcije i ostale dogovorene parametre.

Na CKDD OTC platformi neće se koristiti algoritmi koji automatski izvršavaju uparivanje registrovane ponude ili tražnje sa nalogima protivne strane ili će koristiti samo one za koje korisnici sistema – OTC članovi mogu zadržati pravo da pregovaraju prije izvršenja transakcije.

Član 16

Nakon zaključenja transakcije, a do momenta saldiranja, OTC članovi imaju mogućnost izmjene datuma saldiranja i načina plaćanja.

Izmjene iz stava 1 ovog člana, kroz OTC platformu inicira jedan od OTC članova pokretanjem procesa "izmjene OTC transakcije" i postavljanjem na OTC platformi adekvatne dokumentacije (ovjerena izjava klijenta), a nakon verifikacije oba OTC člana slijedi konačna verifikacija od strane operatera CKDD-a.

Član 17

Datum saldiranja OTC transakcije nije predodređen i može biti u opsegu T+0 do T+30 u skladu sa utvrđenim rasporedom radnih dana u CKDD-u u poslovnoj godini.

Način saldiranja OTC transakcije podrazumijeva:

- 1) finansijski instrumenti moraju, na dogovoreni datum saldiranja, biti raspoloživi na računu prodavca na poziciji rezervisanoj za OTC trgovanje,
- 2) model po kojem će biti izvršeno plaćanje, a može biti neki od sljedećih:
 - uplata/isplata novca preko RTGS (CKDD cash pool),
 - dostava SWIFT-a ili izvoda bankarskog računa kupca i prodavca kao dokaza da je novčani dio plaćanja izmiren izvan CKDD Sistema,
 - bez novčanog plaćanja tj. plaćanje drugim sredstvima (FOP – free of payment ili DVD – delivery versus delivery), ili
 - djelimično plaćanje u finansijskim instrumentima, a ostatak u novcu.

Cijena po kojoj se zaključuje OTC transakcija uključuje sve pripadajuće naknade (npr. pripadajući dio kamate za obveznice).

Član 18

OTC transakcije će se u sistemu CKDD-a saldirati po TFT (BIS Model 1) principu.

Prenos finansijskih instrumenata kojima se trgovalo zavisi od njihove raspoloživosti na računu prodavca na poziciji rezervisanoj za OTC trgovanje sa OTC članom koji je zaključio transakciju.

Novčani dio saldiranja se sprovodi zavisno od dogovorenog modela:

- 1) Uplata/isplata novca preko RTGS (CKDD cash pool)

Uplate novčanih sredstava za OTC transakcije se vrše preko RTGS računa CKDD-a. Ako nije unijet poziv na broj, sistem će automatski raspodijeliti sredstva tako da se prvo saldiraju transakcije sa berze (CNS i TFT), pa tek onda višak sredstava raspodijeliti za saldiranje OTC transakcija. Pri uplati sredstava OTC član može u pozivu na broj odobrenja unijeti broj novčanog podračuna koji je namijenjen za saldiranje OTC transakcija. Nakon završenog prenosa finansijskih instrumenata, sistem će kreirati nalog za prenos novčanih sredstava (umanjen za iznos CKDD provizije) sa CKDD cash pool računa na prijavljeni bankarski račun OTC člana.

- 2) Plaćanje van sistema CKDD-a

Ako je plaćanje transakcije obavljeno van sistema CKDD-a, OTC član kroz OTC platformu unosi opis izvršenog plaćanja uz postavljanje odgovarajućeg dokumenta (swift poruka ili izvodi sa bankarskog računa) da je plaćanje izvršeno. Nakon saglasnosti oba OTC člana kojom potvrđuju da je plaćanje izvršeno i verifikacije od strane operatera CKDD-a, sistem odmah saldira transakciju prenosom finansijskih instrumenata, a bez novčanog prenosa. Oba OTC člana su dužna unaprijed uplatiti provizije na CKDD cash pool račun na dan saldiranja.

- 3) Plaćanje drugim finansijskim instrumentima

Kada se plaćanje transakcije vrši finansijskim instrumentima, OTC članovi prilikom zaključenja transakcije definišu kojim finansijskim instrumentima i u kojoj količini se vrši plaćanje. Plaćanje je dozvoljeno samo onim finansijskim instrumentima koji su dozvoljeni

za OTC trgovanje. Saldiranje se vrši prenosom trgovanih finansijskih instrumenata sa računa prodavca na račun kupca, uz istovremeni prenos prihvaćenih označenih finansijskih instrumenata kojima se plaća sa računa kupca na račun prodavca, a bez novčanog protoka. Oba OTC člana su dužni unaprijed uplatiti provizije na CKDD cash pool račun na dan saldiranja.

4) Plaćanje transakcije može biti djelimično finansijskim instrumentima, a ostatak u novcu. Sistem provjerava da li na računu kupca ima dovoljno navedenih finansijskih instrumenata, i nakon verifikacije operatera CKDD-a sistem će izvršiti rezervaciju predmetnih finansijskih instrumenata za saldiranje. Na datum saldiranja izvršiće se transakcija po DvD principu, novčani dio u skladu sa tačkom 1, a nenovčani u skladu sa tačkom 3 ovog stava.

Član 19

Saldiranje OTC transakcija je finalni i neopoziv prenos finansijskog instrumenta sa računa prodavca na račun kupca, dok se novčani dio saldiranja vrši shodno transakcijom definisanom načinu plaćanja po nekom od modela iz čl. 17 i 18 ovih pravila.

CKDD vrši saldiranje OTC transakcija samo ako su na dogovoreni datum saldiranja ispunjeni svi transakcijom dogovoreni uslovi.

Ukoliko do definisanog datuma saldiranja OTC članovi odustanu od zaključene transakcije, kroz OTC platformu jedan od OTC članova pokreće proces "povlačenje", a nakon verifikacije oba OTC člana, operater CKDD-a povlači transakciju i ona se evidentira kao "povučena".

Prije definisanog datuma saldiranja blokadu transakcije po nalogu nadležnog organa pokreće operater CKDD-a, uz postavljanje na OTC platformi odgovarajućeg akta, a OTC transakcija se evidentira kao "blokirana".

Ukoliko na definisani datum saldiranja nijesu ispunjeni uslovi za saldiranje, OTC transakcija se evidentira kao „otkazana“.

Član 20

Na kraju svakog radnog dana:

- CKDD šalje OTC članovima systemske izvještaje sa zaključenim OTC transakcijama i obavezama za saldiranje OTC transakcija, na način utvrđen za Bilans saldiranja za TFT transakcije iz tačke 2.4.6. dijela III Uputstva CKDD-a.
- CKDD kroz sistem OTC članovima šalje izvještaje o otkazanim, povučenim i blokiranim OTC transakcijama.

Član 21

CKDD ne garantuje uspješnost saldiranja OTC transakcija, odnosno ne garantuje obezbjeđenje finansijskog instrumenta i/ili novca za saldiranje.

OTC članovi su dužni nezavisno od CKDD-a riješiti sve eventualne sporne situacije proizašle usljed ili u vezi OTC transakcija koje su evidentirane u CKDD sistemu.

Izvještavanje

Član 22

Na kraju svakog radnog dana, CKDD na svojoj internet stranici objavljuje izvještaj o svim saldiranim OTC transakcijama, uz objavljivanje zbirnih podataka po simbolu finansijskog instrumenta i to: broju OTC transakcija, količini prometovanih finansijskih instrumenata i ukupnoj vrijednosti.

CKDD dostavlja podatke o svim OTC transakcijama Komisiji u sklopu redovnih zakonom definisanih izvještaja.

Sve podatke o transakcijama na OTC-u može dobiti samo vlasnik finansijskog instrumenta, odgovarajući OTC član, Komisija u postupku kontrole poslovanja rada CKDD-a i nadležni sud u skladu sa zakonom.

Odredbe o izvještavanju iz st. 1 do 3 ovog člana ne oslobađaju emitenta finansijskog instrumenta i/ili vlasnika finansijskog instrumenta od dužnosti izvještavanja o sticanju ili otuđenju finansijskog instrumenta u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala i propisima donijetim na osnovu tog zakona.

Član 23

Prilikom kupovine ili prodaje finansijskog instrumenta, investiciono društvo koje ima svojstvo OTC člana ne smije da:

- 1) saopštava klijentu da je njegova registracija u OTC sistemu CKDD-a greška CKDD-a. Registracija investicionog društva u sistemu CKDD ne znači da je CKDD prenijela ovlašćenja ili odobrila njegovo finansijsko stanje, poslovanje i ponašanje ili kriterijume za izvršenje bilo koje transakcije finansijskim instrumentom na OTC tržištu,
- 2) realizuje transakciju finansijskim instrumentom koji kontroliše, ili ukoliko je investiciono društvo pod zajedničkom kontrolom i/ili u zajedničkom djelovanju sa emitentom tog finansijskog instrumenta, osim ako te informacije nijesu objelodanjene prije završetka transakcije, u skladu sa zakonom i propisima Komisije,
- 3) daje savjet ili preporučuje za kupovinu ili prodaju finansijski instrument koji je predmet primarne ili sekundarne distribucije u kojoj učestvuje ili je na drugi način finansijski zainteresovano to investiciono društvo, osim ako je takvo učešće ili interes objelodanjen klijentu prije završetka transakcije, u skladu sa zakonom i propisima Komisije,
- 4) sprovede transakciju za svoj račun, koja je prevelike veličine ili učestalosti s obzirom na finansijska sredstva i karakter takvog računa.
- 5) obavijesti klijenta da je cijena finansijskog instrumenta na OTC tržištu „tržišna cijena“ ili cijena koja se oslanja na tržišnu cijenu, osim ako investiciono društvo zna ili ima razumne razloge da veruje da postoji tržište za takav finansijski instrument osim OTC tržišta.

Investiciono društvo ne smije da posluje sa nekvalifikovanim investitorom na OTC tržištu, osim ako je uložio razumne napore da utvrdi da je drugo investiciono društvo kao posrednik ovlašćen za učešće na vanberzanskom tržištu ili je investitor zaista kvalifikovan za trgovinu na vanberzanskom tržištu u skladu sa ovim pravilima.

Investiciono društvo je dužno da ima pisane nadzorne procedure u kojima će uključiti korake i/ili aktivnosti koje će preduzeti u vezi sa procesom utvrđivanja kvalifikovanosti klijenta koja se zahtijeva u stavu 2 ovog člana.

Član 24

Za sve što nije definisano ovim pravilima, shodno se primjenjuju odredbe Pravila i Uputstva CKDD-a koje se odnose na članove učesnike, ako nijesu u suprotnosti sa odredbama ovih pravila.

Završna odredba

Član 25

Ova pravila stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se nakon isteka 30 dana od dana njihovog stupanja na snagu.

ODBOR DIREKTORA

Dragana Bjelobrković Vukčević, s.r.

Broj: 06-623/1
Podgorica, 14.12.2022. godine